

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001-3.1.04 „Подобряване на качеството на общото образование

„За по-качествено образование“

*Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз*

Инвестира във вашето бъдеще

Европейски социален фонд

УЧЕБНА ПРОГРАМА ЗА ЕДИНАДЕСЕТИ И ДВНАДЕСЕТИ КЛАС ПО ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИЯ¹

ПРОФИЛИРАНА ПОДГОТОВКА

СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИЯ ВЪВ ВТОРИ ГИМНАЗИАЛЕН ЕТАП:

- Да задълбочи разбирането за единството и многообразието на света
- Да затвърди познанията за българската история като неделима част от световната история
- Да затвърди разбирането за ролята на човека в историческите процеси
- Да усъвършенства уменията за критическо мислене
- Да формира активно отношение към ценностите на демократичното общество

---

¹ Краен вариант от изпълнение на Дейност 3.3. по ПРОЕКТ BG051PO001-3.1.04 „Подобряване на качеството на общото образование”

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001-3.1.04 „Подобряване на качеството на общото образование

„За по-качествено образование“

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз

Инвестира във вашето бъдеще

Европейски социален фонд

МОДУЛ 1. „ВЛАСТ И ИНСТИТУЦИИ” – XI – XII клас

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА НА МОДУЛА

Обучението по история и цивилизация заема важно място в образователна структура на българското училище и има за цел да допринесе за формирането на пълноценни личности, конкурентноспособни на пазара на труда, възпитани в духа на демократичните ценности на гражданското общество.

Обучението в профилирана подготовка - Модул 1. „Власт и институции” е насочено към надграждане на компетентности по отношение на разбиране и осмисляне на държавни модели, политически идеологии и функциониране на политическата власт. Акценти са поставени върху възникването и еволюцията на демократичния политически модел и предизвикателствата пред него в съвременността, както и върху българските проекции на този сложен процес. Това води до осъзнаване на историческия път, довел до функционирането на съвременните демократични институции. Разглеждането на българската история в контекста на световната дава възможност да се определят мястото и ролята на България в значимите исторически процеси, довели до формирането на идеологията и практиките на сега съществуващите демократични държави.

В процеса на обучение се развиват уменията за прилагане на специфични техники на историческото познание, като акцентът е поставен върху уменията за учене, за развиване на критическото мислене и самостоятелното обработване на информация, за изразяване и аргументиране на собствено мнение, на уважение към демократичните ценности на гражданското общество, за изява на гражданска позиция.

Хронологическият обхват на модула, изучаван в двете години, е изцяло подчинен на проблемния подход и е обвързан както с периодизацията на българската история, така и с перспективата на ДЗИ:

в XI клас – до края на XIX век; в XII клас – XX в. - до началото на XXI век.

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ПО ТЕМИ – XI КЛАС

Теми	Очаквани резултати	Нови понятия
<u>Тема 1. Държави и държавни модели</u>		
1.1. Монархията през Античността	<p>Характеризира основните черти на монархическия политически модел в Древен Египет.</p> <p>Открива в паметници от епохата символите на властта в Древен Египет.</p> <p>Характеризира тракийската държавност чрез примера на Одриското царство.</p>	регалии/ инсигнии

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001-3.1.04 „Подобряване на качеството на общото образование

„За по-качествено образование“

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз

Европейски социален фонд

Инвестира във вашето бъдеще

1.2. Атинският полис	Свързва идеи и действия на личности с процеса на установяване на демократичното управление в Атина. Открива връзката между атинското наследство и процеса на изграждане на Европейския съюз.	мандатност
1.3. Империята	Проследява процеса на преход от република към империя в Древен Рим. Обяснява функционирането на институциите на Римската империя. Открива специфичните характеристики на византийския имперски модел.	доминат принципат
1.4. Българската средновековна държава	Характеризира политическото устройство на Дунавска България през VII-VIII в. като специфичен модел на „варварска държава”. Проследява процеса на централизация на българското ханство до средата на IX век на основата на източници от епохата. Свързва промени в държавното устройство с процеса на християнизация на българите при княз Борис I. Открива в изображения от епохата елементи, които характеризират българския цар като християнски владетел.	
1.5. Теократичният модел	Представя в схема функционирането на теократичния политически модел на Османската империя.	теокрация
1.6. Републиката в Новото време	Характеризира особеностите на републиканския политически модел в САЩ. Представя функционирането на институциите на Третата република във Франция до 1914 г.	президентска република парламентарна република коалиционно управление
1.7. Модерната монархия	Представя в схема функционирането на британския монархически модел от края на XIX век. Открива белезите на модерната монархия в устройството на Княжество България според Търновската конституция.	прерогативи
Тема 2. Власт и идеологии		
2.1. Идейни основи на властта през Античността	Свързва основните обществени групи в Атинският полис с техните права. Представя в сравнителна таблица възгледите на Сократ, Платон и Аристотел за властта и управлението. Представя идейните основи на властта при траките. Проследява развитието на идеите за гражданство и граждански права в Древен Рим на основата на източници от епохата.	ксенофобия остракизъм орфизъм
2.2. Християнството като санкция на властта	Обяснява византийската доктрина за Свещената империя на основата на изображения от епохата. Сравнява православния и католическия модел на отношението светска – религиозна власт.	ойкуменизъм
2.3. Православието – изборът на българската държава	Обяснява избора на княз Борис I за приобщаване на България към източното православие. Представя основанията на имперската идея на цар Симеон. Проследява действията на български владетели, насочени към укрепването на връзката „царство – патриаршия”.	

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001-3.1.04 „Подобряване на качеството на общото образование

„За по-качествено образование“

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз

Европейски социален фонд

Инвестира във вашето бъдеще

2.4. Теокрацията	Обяснява сливането на светската и духовната власт в теократичния политически модел. Обяснява различията в статута на поданиците на Османската империя.	
2.5. Идейните основи на модерната държава	Представя в сравнителна таблица основните политически идеи на Просвещението. Проследява в основополагащи документи развитието на политическите права на гражданите на САЩ. Формулира критерии за сравнение на държавнополитическите възгледи на консерватизма, либерализма, социализма. Свързва политическите идеи от епохата на Българското възраждане с техните представители. Открива модерните политически идеи в различните конституционни проекти за устройството на свободна България.	„обществен договор” конституционализъм
Тема 3. Власт и политики		
3.1. Държава и икономика	Посочва действия на Римската империя за справяне с кризата в робовладението. Обяснява политиката на меркантилизъм чрез примера на Франция. Обяснява основни принципи на икономическия либерализъм чрез примера на Великобритания след индустриалната революция. Открива връзката между социалното законодателство и стопанския напредък в Германия след обединението ѝ. Представя законодателните основи на стопанската модернизация на България до края на XIX в.	колонатна система меркантилизъм
3.2. Политика и култура	Обяснява връзката между държавна политика и създаване на културни паметници през Античността. Определя ролята на държавата и църквата за развитието на културата в средновековна България. Обяснява ролята на самоорганизацията на възрожденските българи за духовното развитие на обществото. Дава примери за художествени творби, отразяващи значими исторически събития от периода.	
3.3. Войни и дипломация	Обяснява връзката между имперската идея и политиката на експанзия на Рим. Открива основанията на външната политика на цар Симеон и цар Иван Асен II. Оценява последиците от Наполеоновите войни за утвърждаването на модерните държави в Европа. Представя промените в политическата карта на Европа след Виенския конгрес (1815 г.) до края на XIX в. Представя въпроса за българското освобождение в контекста на международните отношения през XIX в.	Pax Romana Pax Simeonica хегемон

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001-3.1.04 „Подобряване на качеството на общото образование

„За по-качествено образование“

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз

Инвестира във вашето бъдеще

Европейски социален фонд

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ПО ТЕМИ – XII КЛАС

Теми	Очаквани резултати	Нови понятия
<u>Тема 1. Държави и държавни модели</u>		
1.1. Изпитания пред демокрацията през първата половина на XX век	<p>Обяснява връзката между икономическите и социалните проблеми през 30-те години на XX век в САЩ и промяната в ролята на държавата.</p> <p>Характеризира промените в двупартийния политически модел във Великобритания.</p> <p>Представя особеностите на режима Виши във Франция.</p> <p>Характеризира авторитарния политически модел чрез примера на Испания.</p> <p>Обяснява промените в политическата система в България през първата половина на XX в.</p>	<p>плурализъм</p> <p>колаборационизъм</p>
1.2. Тоталитарната държава	<p>Проследява процеса на установяване на сталинизма в СССР.</p> <p>Представя етапите в изграждането на тоталитарната фашистка държава в Италия.</p> <p>Обяснява причините за установяването на нацисткия режим в Германия.</p> <p>Представя в сравнителна таблица основните белези на тоталитарните режими в СССР, Италия и Германия.</p> <p>Формулира критерии за сравнение на политическия модел в България според Конституцията на НРБ от 1947 г. и Конституцията на НРБ от 1971 г.</p>	<p>съветизация</p>
1.3. Възстановяване на демокрацията в Европа	<p>Представя в сравнителна таблица процесите на възстановяване на демократичната политическа система във Франция, ФРГ и Италия след Втората световна война.</p> <p>Характеризира политическите промени, общи за държавите от Източна Европа след 1989 г.</p> <p>Обяснява политическата промяна в България след 1989 г. на основата на промените в държавния герб.</p>	<p>денацификация</p> <p>декомунизация</p> <p>посттоталитаризъм</p>
1.4. Международните институции	<p>Характеризира международните обстоятелства за създаването на Обществото на народите.</p> <p>Представя сферите на дейност на ООН на основата на структурата на организацията.</p> <p>Обяснява ролята на Варшавския договор за поддържането на комунистическите режими в Източна Европа.</p> <p>Представя промените в целите и действията на НАТО след 1989 г.</p>	<p>международен арбитраж</p> <p>ограничен суверенитет</p>
1.5. Европейски съюз	<p>Представя идеи и действия на българи, радатели на идеята за световен мир и разбирателство.</p> <p>Представя идеи и действия на личности, „строители” на обединена Европа.</p> <p>Обяснява ролята и функционирането на европейските институции: Европейски парламент, Европейски съвет, Европейска комисия, Европейски съд.</p> <p>Представя с помощта на ИКТ политически лидер, допринесъл за изграждането на обединена Европа.</p>	
<u>Тема 2. Власт и идеологии</u>		
2.1. Ролята на демократичната държава в съвременната епоха	<p>Обяснява промените във възгледите за ролята на държавата след Първата световна война чрез примера на Франция и САЩ.</p>	<p>„социална държава”</p>

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001-3.1.04 „Подобряване на качеството на общото образование

„За по-качествено образование“

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз

Европейски социален фонд

Инвестира във вашето бъдеще

	Характеризира идеята за социалната държава след Втората световна война чрез примера на скандинавските държави.	
2.2. Антидемократичните алтернативи	Сравнява тоталитарните идеологии на управляващите партии в СССР, Италия и Германия на основата на програмните им документи. Обяснява мястото на политическото насилие в тоталитарните идеологии чрез примера на СССР, нацистка Германия и България.	политическа хореография
2.3. Българските проекции	Представя основните политически идеи в съсловната теория на БЗНС през 20-те години на XX в. Открива външните идейни влияния върху управлението на Демократическия сговор и режима на „Деветнадесетомайците” в България. Открива идейните основи на сталинизацията в България в програмни документи на БКП. Характеризира на основата на изображения проявлението на култа към личността в България. Посочва основни демократични принципи, залегнали в Конституцията на Р България от 1991 г.	безпартиен режим партиен монопол
Тема 3. Власт и политики		
3.1. Държава и модернизация	Определя факторите на стопанската модернизация в България през първата половина на XX век. Дава примери за успешни политики спрямо бежанците в България през първата половина на XX век. Сравнява мерките за стопанско възстановяване на Европа след Втората световна война на Изток и на Запад. Дава примери за успешни политики на социалната държава след Втората световна война.	
3.2. Политика и култура	Обяснява намесата на държавата в културния живот чрез примера на СССР и България. Характеризира ролята на пропагандата на основата на исторически източници. Обяснява различията при описанието на едни и същи събития в медии от двете страни на „Желязната завеса” Дава примери за политики спрямо дисиденти.	демагогия
3.3. Войни и дипломация	Представя с помощта на карта политическите и териториалните промени след Първата световна война. Обяснява промените в разположението на силите в света след Първата световна война. Обяснява причините за формиране на Антихитлеристката коалиция. Представя с помощта на карта основните полета на противопоставяне между САЩ и СССР по време на Студената война. Дава примери за постижения на политиката на разведряване. Дава примери за идеи и действия на личности за решаване на глобални проблеми на човечеството.	екологична катастрофа

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001-3.1.04 „Подобряване на качеството на общото образование

„За по-качествено образование“

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз

Европейски социален фонд

Инвестира във вашето бъдеще

ХОРАРИУМ ЗА МОДУЛА

Годишен брой часове за изучаване на модула в 11. клас - 72 часа

Годишен брой часове за изучаване на модула в 12. клас - 31 часа

Допълнителни уточнения за конкретния модул.

Препоръчително разпределение на часовете:

За нови знания	до 36 часа	50%	до 16 часа	51%
За упражнения	до 12 часа	16%	до 4 часа	13%
За обобщение	до 8 часа	12%	до 2 часа	6%
За практически дейности	до 12 часа	16%	до 6 часа	20%
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво, за контролни работи)	до 4 часа	6%	до 3 часа	10%

ОЦЕНЯВАНЕ

Съотношение при формиране на срочна и годишна оценка:

Текущи оценки (от устни, от писмени, от практически изпитвания)	40%
Оценки от контролни работи	25%
Оценки от други участия (работа в час, изпълнение на домашни работи, на упражнения, работа по проекти и др.)	35%

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001-3.1.04 „Подобряване на качеството на общото образование

„За по-качествено образование“

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз

Инвестира във вашето бъдеще

Европейски социален фонд

ДЕЙНОСТИ И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

Обучението по история и цивилизация в профилирана подготовка - Модул 1. “Власт и институции” създава предпоставки учениците да проявяват творчество и креативност в разнообразни дейности както в класната стая, така и извън училище.

Основните направления, в които може да се осъществяват междупредметните връзки в Модул „Власт и институции”, са в областта на литературата, философията, информационните технологии, гражданското образование, изкуствата и др. Водеща е идеята за разширяване и усвояване на основни понятия, тези и концепции, които да доведат до формирането на личности с граждански позиции и познания относно държавното управление, политиките на различните видове власти и техните политически лидери.

Надграждането на знанията чрез междупредметните връзки има за цел да помогне на зрелостниците да мислят асоциативно и да разглеждат един или друг исторически факт или събитие в по-широк контекст, използвайки компетентности не само от областта на историята, но и от литературата, философията, природните науки, изкуствата и др., изучени до 10. клас в училище. Чрез обучението по информационни технологии учениците съумяват по-бързо да подбират, обработват и структурират историческата информация, което да им помага при изработването на мултимедийни продукти, диаграми, карти, схеми и др.

1. Дейности, които могат да се реализират в класната стая, както и такива, които се реализират извън училище:

ДЕЙНОСТИ	
В КЛАСНАТА СТАЯ	ИЗВЪН УЧИЛИЩЕ
<ul style="list-style-type: none"> прилагане на интерактивни методи: ролеви и симулационни игри организиране на дискусии по актуални проблеми изработване на таблици, схеми, диаграми въз основа на зададени показатели изработване на портфолио на забележителни личности от българската и световната история разработване в екип на проекти и презентации, свързани с тематиката. 	<ul style="list-style-type: none"> работа в библиотека (вестници, списания, научна и научнопопулярна литература и др.) използване на информация от интернет за проучвателска дейност, свързана с конкретното учебно съдържание провеждане на интервюта участие в учебни екскурзии организиране на посещения в музеи работа в екипи и в групи по интереси при изработване на презентации и проекти по предварително зададени исторически проблеми проучване и разработване на доклади и исторически съобщения участие в граждански инициативи с обществено значима насоченост

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001-3.1.04 „Подобряване на качеството на общото образование

„За по-качествено образование“

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз

Инвестира във вашето бъдеще

Европейски социален фонд

2. Междупредметни връзки, насочени към придобиване на ключови компетентности:

КЛЮЧОВИ КОМПЕТЕНТНОСТИ	МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ
<i>Общуване на роден език</i>	<p><u>Български език и литература:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Използва знания за анализ на текст с историческо съдържание. ▪ Развива умения за събиране, обработване и структуриране на информация. ▪ Развива умения за разграничаване и осмисляне на информация от различни видове исторически извори. ▪ Използва знания за исторически личности, видове политики и идеологии, като развива умения за изготвяне на отговор на исторически въпрос в писмена и устна форма. ▪ Прилага умения за изготвяне на съобщение, доклад, презентация. ▪ Развива умения за използване на литературни произведения като исторически източник. ▪ Показва висока езикова култура.
<i>Общуване на чужди езици</i>	<p><u>Чуждоезиково обучение:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Използва знания и развива умения за анализ и писане на исторически текст на чужд език във връзка с проекти, международни конференции, семинари по проблеми от българската и световната история. ▪ Формира умения и нагласи за межкултурно общуване.
<i>Математическа компетентност и основни компетентности в природните науки и технологиите</i>	<p><u>Математика, природни науки и технологии:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Развива умения за използване на линията на времето за развитие на пространственото мислене и локализиране на историческите събития и процеси. ▪ Развива умения за изработване на схема, диаграма, сравнителни таблици. ▪ Развива умения за оценка на политики, свързани с развитието на природните науки и технологиите.
<i>Дигитална компетентност (ИКТ)</i>	<p><u>Информационни технологии:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Знания за различни компютърни програми, за търсене и съхраняване на информация от интернет. ▪ Умения при обработка на информация по различни исторически проблеми чрез използването на текстообработващи програми. ▪ Умения за работа с Power Point и изработване на презентации по различни исторически проблеми. ▪ Умения за критично осмисляне и отношение към информацията от различни медии. ▪ Умения за изработване на уеб сайт. ▪ Обективно оценява и показва гражданска позиция при използване на социалните мрежи - Skype и Facebook при различни граждански инициативи, форуми и кампании.
<i>Умения за учене</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Умения за използване на различни техники за учене, самостоятелно и в екип. ▪ Умения да анализира, синтезира, обобщава, оценява разнообразни информационни източници. <p><u>Български език и литература и ИКТ:</u></p>

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001-3.1.04 „Подобряване на качеството на общото образование

„За по-качествено образование“

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз

Европейски социален фонд

Инвестира във вашето бъдеще

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Използва знания и развива умения по езикова грамотност и дигитална компетентност. ▪ Използва мемоарна литература, исторически романи, фолклорни произведения, като допълнителна информация при обработване на историческото познание за по-пълно осмисляне на историческите процеси и явления. ▪ Проучва и използва информация от исторически архив и документалното кино. <p><u>Философия:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Прилага знания, като използва понятия, които са общи за двата предмета. ▪ Използва знания и развива умения за критично осмисляне на информация. ▪ Използва информация от философски текстове за характеризирание на историческите процеси и явления. ▪ Използва идеите на представителите от различните философски школи и направления за цялостното осмисляне на историческия процес и за формиране на гражданска позиция. <p><u>География и икономика:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Използва знания и прилага умения за работа с различни видове карти. ▪ Използва знания за геополитически промени, на Балканите, в Европа и в света. ▪ Прилага знания, като използва понятия от областта на политиката, икономиката, демографията, които са общи за двата предмета. ▪ Използва знанията от областта на географията за локализиране на исторически процеси и явления. ▪ Прилага знания и умения в исторически контекст. <p><u>Изобразително изкуство:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Развива умения за извличане на информация от произведения на изкуството като исторически източник. ▪ Развива умения да анализира държавни гербове и други официални знаци и тяхната символика.
Обществени и граждански компетентности	<p><u>Гражданско образование:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Знания за гражданските права и задължения и приложението им, за институциите на местно, национално и международно ниво. ▪ Знания за ценностите на съвременните политически, обществени, културни движения. ▪ Умения за проява на толерантност и уважение на различни гледни точки. ▪ Умения за изява на гражданска позиция по актуални обществено значими казуси – референдуми, подписки, граждански движения. ▪ Участие в граждански форуми – кръгли маси, дебати, конференции и др. с актуална тематика. <p><u>География и икономика:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Знания за европейската интеграция, цели и структура на Европейския съюз. ▪ Знания за мястото на България в процесите на евроинтеграцията. ▪ Формиране на компетентности за издигане на авторитета на България в международен план и в ЕС.
Инициативност и предприемачество	<p><u>Предприемачество:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Изгражда отношение към инициативността, активността, независимостта и новаторството за

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001-3.1.04 „Подобряване на качеството на общото образование

„За по-качествено образование“

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз

Европейски социален фонд

Инвестира във вашето бъдеще

	<p>усъвършенстване на управлението, демокрацията и гражданското общество.</p> <ul style="list-style-type: none"> Знания за българските и европейските институции и ценности.
Културна осъзнатост и творчество	<p><u>БЕЛ и Изкуства:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Развива умения за разбиране и оценяване на историческата стойност на демокрацията и проявлението ѝ в съвременните държави от Европейския съюз и в България. Развива чувство за идентичност и разбиране на многообразието. Уважение на личността като творец на културни ценности.
Умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот	<p><u>География и икономика:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Знания за влиянието на промените в околната среда върху бита, обществените нагласи и всекидневието на хората. Знания за процесите на глобализация и отражението им върху живота на хората. <p><u>Биология:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Знание за действия за подобряване на здравословния начин на живот и развиване на умение за подкрепа на устойчивото развитие на нацията. Знания за мерки, свързани с подобряване на средата на отделния човек и подобряване на неговото благосъстояние.